

Kjære doktorer, studenter, kolleger og venner av Universitetet i Stavanger

Hjertelig velkommen til denne høytidsdagen hvor vi skal gjøre ære på våre doktorer og feire Universitetet i Stavanger sin bursdag.

Welcome also to our international students and researchers. Some of the 30 new doctors who will get their diplomas today are from abroad. Some of them stay, and enrich our working life and our culture. Others return to their home countries and become part of our international network.

Hvert år den 29. oktober feirer vi altså våre nye doktorer som har forsvart sin avhandling dette siste året. Gjennomføring av doktorgrad er et omfattende arbeid som krever mot, faglig styrke og utholdenhet. All honnør til dere doktorer og til veilederne og fagmiljøet rundt. Dere bidrar vesentlig til universitetets forskningsaktivitet.

UiS har satset systematisk på forskning og forskerutdanning siden vi fikk universitetsstatus i 2004. Vi gjør stadig nye grep for å heve forskningskvaliteten. Blant annet har vi i samarbeid med Universitetsfondet fått på plass et toppforskningsprogram for yngre fremragende forskere. Budsjettet er på 50–60 millioner kroner. I vår ble det klart at det var forskerne Rune Dahl Fitjar og Krisztian Balog som gikk av med seieren i første runde. De får innvilget 4 millioner kroner hver. Fitjar arbeider med et større forskningsprosjekt om hvordan universitetet, myndigheter og næringsliv kan fremme regional utvikling og innovasjon i en global økonomi. Balog bidrar til videreutvikling av IKT-baserte tjenester. Vi gleder oss over framveksten av to spennende forskningsmiljø!

UiS er i hard konkurranse med de andre universitetene i Norge og Europa når det gjelder å innhente midler til forskningen vi holder på med. Avgjørende for å få tilslag i Forskningsrådet eller EU sine forskningsprogram er at forskeren som søker har en god CV. Derfor har vi innført kvalifiseringsmidler til forskning til yngre fremragende forskere. I 2015 har UiS bevilget 250.000,- hver til fem forskere.

Vi forteller bevilgende myndigheter om det hele tiden: Vi ønsker å få mer basisfinansiering slik at alle universitetene får samme økonomiske rammebetingelser. Når det er sagt er vi veldig glade for de 24 rekrutteringsstillingene vi fikk da regjeringen la fram forslag til statsbudsjett for 2016. Det er den største enkelttildelingen av stipendiat- og postdoc-stillinger noensinne. Dette styrker oss som forskningsuniversitet.

Skal UiS få en kvalitetsheving av forskningen generelt er vi avhengig av å ha balanse i kjønnsregnskapet. Så langt i 2015 har seks kvinner blitt professor ved UiS. Det kan vi applaudere. Vi har et uutnyttet potensial som ligger og venter på å bli forløst: Det har vist seg at det er mer utypisk for kvinner å tenke at de kan bli professor. Derfor har UiS igangsatt prosjektet «Kvinner til topp» og tatt opp 21 ansatte i et opprykksprogram. Målet er å øke andelen kvinnelege professorer fra 21 til 28 prosent fram mot 2018. Dette arbeidet er så godt og viktig at vi har fått 4 millioner kroner fra Forskningsrådets Balanse-program for å gjennomføre det.

Vi har alle sikkert fått spørsmålet når vi reiser til en annen del av landet: Hvordan går det egentlig i Stavanger nå? Er dere deprimerte? Og vi merker det jo. Over 24 000 oljejobber er til nå varslet kuttet som en følge av at oljeprisen

er halvert. De fleste av disse jobbene er i Stavanger-regionen.

Arbeidsledigheten øker mest på denne kanten av landet.

Men på UiS bærer vi på en optimistisk tro på omstilling – forskningsbasert omstilling. Nettopp dette universitetet og denne regionen kan gå foran som et godt eksempel. Vi bruker for eksempel kompetansen fra offshore petroleum til å skape en ny industri: Flere av våre doktorer her i dag har skrevet avhandlinger knyttet til vindkraft. UiS har nå også tatt initiativ til å få mer trøkk i nyskapingen. Gjennom prosjektet Plogen skal UiS sammen med sine partnere skape ny næringsutvikling og flere nye arbeidsplasser i en landsdel som særlig trenger det. Målet er at antall nyskappingsideer fra forskningsmiljøene i regionen skal dobles fra 50 til 100 ideer per år. Plogen er en femårig dugnad for nye arbeidsplasser tuftet på forskningsbasert nyskaping.

Hva trengs for å få bærekraftige bysamfunn hvor klimautslippene reduseres og luftkvaliteten økes? Jo, det trengs nye, effektive og brukervennlige teknologier og tjenester, særlig når det gjelder energi, transport og IKT. Og hvem kan hjelpe oss med det? UiS så klart. EU-kommisjonen har som del av satsingen på såkalte smarte byer utpekt Stavanger som fyrstårn-by innen mobilitet, energi og IKT sammen med Manchester og Eindhoven. Stavanger bidrar til et felles prosjekt for å utvikle smarte løsninger for framtidens bærekraftige byer. Det er UiS sin kompetanse innenfor lagring og bruk av store mengder data som er nøkkelen til at dette skal lykkes.

Skal UiS være best på nyskaping også i framtiden må vi trekke veksler på våre idérike og uredde studenter. UiS har flere eksempler på studenter som har skapt nye produkter, tatt patent på nye ideer og fått til kommersialiseringer.

Dette skal UiS nå ta enda bedre vare på ved å etablere en studentinkubator.

Nybrottsarbeid finner vi også på Lesesenteret. Stavangerprosjektet, som senteret gjør i samarbeid med Stavanger kommune, er en storstilt studie som ser på utviklingen til over 1000 norske barn, som følges fra de er 2 ½ til de er 10 år. Slike langvarige studier av barn er sjeldne og forskningen har høstet internasjonal oppmerksomhet. Studien har gitt oss ny og uvurderlig kunnskap om norske barns kompetanse og utvikling – viktig kunnskap som lærere og barnehagelærere nå skal ta i bruk.

Ja, Lesesenteret har faktisk jobbet ekstra hardt de siste månedene. I dag lanserer Kunnskapsdepartementet en nasjonal strategi som skal styrke norske elevers språk, lesing og skriving. I løpet av fire år skal alle norske barnehager og skoler nås, og Lesesenteret har fått ansvar for å drive denne viktige strategien. NettOp og IT-avdelingen har også bidratt til dette kjempeløftet. Det er veldig kjekt å se at det gode forskningsarbeidet som gjøres ved Lesesenteret så til de grader kommer til nytte.

Men tilbake til våre doktorer som i dag har pyntet seg med blå kapper. Det er grunn til å feire, for det er ganske fantastisk hva disse 30 doktorene har bidratt til i forskningsfronten på hvert sitt fagfelt. Resultatene er for omfattende å gå inn på nå, men her sitter altså eksperter i fagområder som skoleledelse, skolevegring, barnevern, risikostyring, gassteknologi, turbomaskineri, vindturbiner, retroseksualitet, sosionomfaglig arbeid, nitratets funksjon i stoffskiftet og mattelærerens kunnskap i matematikk. For ikke å si diffraksjonsmetode, ising, kosmisk masse og IT-sikkerhet, bank-sikkerhet og sikkerhet i skipsfarten. Her er også blant oss en ekspert på DNA-reparasjon, en

på science fiction og en ekspert på hvordan bølger påvirker vindturbiner. Hvor mange her i salen vet hva som rent faktisk skjer når plantene møter lyset? Det vet i hvert fall Ann Kristine Bue. Hun har i sin avhandling undersøkt de første endringene som skjer på molekylnivå idet plantene møter sollys for første gang.

Vel blåst kan man vel si.

Jeg vil tilslutt benytte anledningen til å takke alle ansatte som hver dag står på for å oppnå gode resultater. Jeg vil likedan takke våre gode samarbeidspartnere i regionen: IRIS, SUS, SAFER for forskningssamarbeid, - Universitetsfondet og de mange aktører fra næringslivet for finansiell støtte, - og Stavanger kommune som er en god vertskommune for UiS. Vi vokser av å spille på lag med alle dere.

Gratulerer til doktorene – Gratulerer med dagen til alle oss!